

Lausuntopyyntö työryhmämietinnöstä koskien rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon (E-evidence-asetus ja -direktiivi)

Johdanto

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 12.7.2023 asetuksen (EU) 2023/1543 eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä ja rikosoikeudellisten menettelyjen perusteella annettujen vapaudenmenetyksen käsittävien rangaistusten täytäntöönpanoa varten (jäljempänä e-evidence-asetus tai asetus) ja direktiivin (EU) 2023/1544 nimettyjen toimipaikkojen nimeämisestä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaisista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä (jäljempänä e-evidence-direktiivi tai direktiivi).

Asetuksessa säädetään, miten ja millä edellytyksillä jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen voi velvoittaa Euroopan unionin alueella palveluita tarjoavan palveluntarjoajan toimittamaan tai säilyttämään tietyn palveluntarjoajan hallussa olevan sähköisessä muodossa olevan tiedon käytettäväksi todistusaineistona käynnissä olevassa rikosoikeudellisessa menettelyssä. Kysymys voisi olla esimerkiksi sähköpostia koskevista sisältö- tai lähetystiedoista. Asetuksella ei ole tarkoitus vaikuttaa jäsenvaltioiden sisäisiin menettelyihin, joissa on kysymys toimivaltaisen viranomaisen oikeuksista velvoittaa samassa jäsenvaltiossa toimivaa palveluntarjoajaa luovuttamaan tietoja.

Direktiivissä säädetään nimettyjen toimipaikkojen nimeämisestä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaisista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä.

Oikeusministeriö asetti 17.11.2023 työryhmän asetuksen ja direktiivin edellyttämien lainsäädäntömuutosten valmistelemiseksi. Työryhmän toimikaudeksi päätettiin 1.12.2023–31.12.2024 ja sen tehtävänä oli laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Työryhmän toimikautta pidennettiin 31.3.2025 saakka.

Työryhmä on toimeksiantonsa mukaisesti valmistellut ehdotuksen e-evidence-asetuksen edellyttämäksi täydentäväksi kansalliseksi lainsäädännöksi ja ehdotuksen e-evidence-direktiivin edellyttämäksi kansallista täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi. Työryhmän ehdotus on toimeksiannon mukaisesti laadittu hallituksen esityksen muotoon.

Työryhmän ehdotuksena on, että e-evidence-asetuksen edellyttämästä täydentävästä kansallisesta lainsäädännöstä säädetään uudessa laissa eurooppalaisista esittämismääräyksistä ja eurooppalaisista säilyttämismääräyksistä sähköisten todisteiden hankkimiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Lisäksi työryhmän ehdotuksena on, että e-

evidence-direktiivi pannaan täytäntöön säätämällä erillinen laki nimettyjen toimipaikkojen nimeämistä ja laillisten edustajien nimittämistä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä sähköisten todisteiden keräämiseksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Työryhmän ehdotuksena myös on, että sakon täytäntöönpanosta annettuun lakiin tehdään e-evidence-asetuksen ja -direktiivin mukaisten seuraamusmaksujen täytäntöönpanoon liittyvät tarpeelliset muutokset.

Eurooppalaisen esittämismääräyksen ja eurooppalaisen säilyttämismääräyksen voisivat Suomessa antaa pääsääntöisesti esitutkintaviranomaiset (poliisi, Tulli ja Rajavartiolaitos). Määräysten antaminen edellyttäisi asetuksen mukaisesti joko syyttäjän tai tuomioistuimen vahvistuksen.

Suomen ollessa täytäntöönpanovaltio pääasiallinen täytäntöönpanoviranomainen olisi keskitetysti poliisi. Helsingin käräjäoikeus olisi keskitetysti toimivaltainen täytäntöönpanoviranomainen niiden eurooppalaisten esittämismääräysten suhteen, joiden osalta asetuksessa edellytetään palveluntarjoajan lisäksi samanaikaista täytäntöönpanoviranomaiselle ilmoittamista.

E-evidence-asetuksen mukaisten seuraamusmaksujen määräämiseen liittyen Poliisihallitukseen perustettaisiin seuraamuskollegio. Oikeushenkilölle määrättävä seuraamusmaksu olisi vähintään 10 000 euroa ja enintään kaksi prosenttia palveluntarjoajan edellisen tilikauden maailmanlaajuisesta vuotuisesta kokonaisliikevaihdosta. Luonnolliselle henkilölle määrättävä seuraamusmaksu olisi vähintään 500 euroa ja enintään 10 000 euroa.

E-evidence-direktiivissä tarkoitettu toimivaltainen keskusviranomainen olisi Liikenne- ja viestintävirasto. Virasto voisi määrätä direktiivin mukaisen seuraamusmaksun. Palveluntarjoajalle määrättävä seuraamusmaksu olisi vähintään 1 000 euroa ja enintään 100 000 euroa.

Tausta

Toimenpiteet sähköisten todisteiden hankkimiseksi ja säilyttämiseksi ovat yhä tärkeämpiä rikostutkinnassa ja syytteenpanossa kaikkialla EU:ssa. E-evidence-asetuksella ja muun ohella siihen liittyvällä e-evidence-direktiivillä (jäljempänä *e-evidence-sääntely*) luodaan uusi järjestelmä sähköisen todistusaineiston nopeammaksi hankkimiseksi ja säilyttämiseksi perustuen pääsääntöisesti toimivaltaisten viranomaisten suoraan yhteydenpitoon toisessa jäsenvaltiossa olevan palveluntarjoajan kanssa. E-evidence-sääntely poikkeaa voimassa olevasta rajat ylittävästä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä, joka perustuu taas jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten väliseen yhteistyöhön. E-evidence-sääntelyn tavoitteena on tehostaa toimia sähköisen todistusaineiston hankkimiseksi rajat ylittävästi ja lisäksi luoda tähän selkeät ja yhteiset toimintatavat koko unionin laajuisesti.

Tavoitteet

Työryhmämietinnön mukaisesti ehdotettavalla lainsäädännöllä on tarkoituksena antaa tarvittava täydentävä lainsäädäntö asetukselle sekä direktiivin edellyttämä täytäntöönpanolainsäädäntö. Asetus on tullut voimaan 1.8.2023 ja sitä sovelletaan 18.8.2026 lähtien. Direktiivi tuli voimaan 1.8.2023 ja se on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 18.2.2026. Asetus ja direktiivi ovat osa komission huhtikuussa 2018 hyväksymiä

toimenpiteitä, joiden tarkoituksena on toteuttaa toimenpiteitä terroristien ja muiden rikollisten toimintatapojen ja -tilan rajoittamiseksi.

Vastausohjeet vastaanottajille

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja työryhmämietinnöstä. Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Oikeusministeriö pyytää, että lausunnoissa kiinnitettäisiin myös erityistä huomioita mietinnössä ehdotettuihin uusiin viranomaistehtäviin, erityisesti koskien e-evidence-asetuksen mukaisia täytäntöönpanoviranomaistehtäviä (kts. erityisesti mietinnön 4 jakso koskien muita toteuttamisvaihtoehtoja).

Lausunnon antaakseen lausunnonantajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@gov.fi. HUOM. Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä.

Oikeusministeriö ei maksa palkkiota pyydettyistä ja annetuista lausunnoista.

Aikataulu

Lausunto työryhmämietinnöstä pyydetään toimittamaan viimeistään **13.5.2025**.

Valmistelijat

Lisätietoa asiasta antaa erityisasiantuntija Joni Korpinen, puh. 02951 50012, sähköpostiosoite joni.korpinen@gov.fi sekä erityisasiantuntija Virpi Laukkanen, puh. 02951 50275, sähköpostiosoite virpi.laukkanen@gov.fi .

Linkit

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-400-145-8> - E-evidence-asetus ja -direktiivi: Rajat ylittävä pääsy sähköiseen todistusaineistoon Työryhmämietintö

Liitteet:

[E-evidence-asetus ja -direktiivi Rajat ylittävä pääsy sähköiseen todistusaineistoon - Työryhmämietintö OM_2025_9_ML.pdf](#) - E-evidence-asetus ja -direktiivi: Rajat ylittävä pääsy sähköiseen todistusaineistoon Työryhmämietintö

Jakelu:

DNA Oyj
Eduskunnan oikeusasiamies
Electronic Frontier Finland ry (EFFI ry)
Elinkeinoelämän keskusliitto (EK)
Elisa Oyj
Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri
FiCom
FINNET-liitto
Helsingin hallinto-oikeus
Helsingin hovioikeus
Helsingin kärjäoikeus
Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Ihmisoikeusliitto ry
Itä-Suomen yliopiston oikeustieteiden laitos
Juristiliitto - Juristförbundet
Keskusrikospoliisi
Korkein oikeus
Lapin yliopiston oikeustieteiden tiedekunta
Liikenne- ja viestintäministeriö
Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom)
Luvan saaneet oikeudenkäyntiavustajat ry
Neogames Finland ry
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeuspoliittinen yhdistys - Rättspolitiska föreningen Demla ry
Oikeusrekisterikeskus
Oulun kärjäoikeus
Pirkanmaan kärjäoikeus
Pohjois-Savon kärjäoikeus
Poliisihallitus
Puolustusministeriö
Rajavartiolaitos
Rovio
Sisäministeriö
Suomen Asianajajat
Suomen syyttäjäyhdistys ry
Suomen tuomariliitto ry
Supercell Oy
Syyttäjälaitos
Teknologiateollisuus ry
Telia Finland
Tietosuojavaltuutettu
Tulli
Tuomioistuinvirasto
Turun yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta
Työ- ja elinkeinoministeriö
Ulkoministeriö
Valtiovarainministeriö
Varsinais-Suomen kärjäoikeus

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Laukkanen Virpi
Oikeusministeriö

Korpinen Joni
Oikeusministeriö